

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 16 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 4 „ — „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 20 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 5 „ — „

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 24 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésére vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, június 11.

Az iskolák államosítása a városok kongresszusán.

Két hete már, hogy véget ért a törvényhatósági joggal felruházott városoknak Győrött tartott kongresszusa, melyen a kiküldöttek a városok bajairól s azoknak orvoslásáról tanácskoztak. Annak idejében beszámoltunk a kongresszus tárgyalásairól, de egyik másik a kongresszusi határozatok közül olyan kiváló, hogy külön is érdemes foglalkozni azokkal.

Feltűnő dolog és szomorú jelenség az, hogy a városok, a melyeknek természetesen a törvényhatósági autonómia hivatott védelmezőinek kellene lenniök, minduntalan sóhajtoznak az államosítás után. Annyira érthetetlen ez a dolog, hogy jó lenne, ha az egyes városok közgyűlései számon kérnék képviselőiket, hogy nem mentek-e túl megbízatásuk körén, mikor az államosítás mellett kardoskodtak.

A közigazgatás államosítása be fog következni előbb-utóbb, akár óhajtják és sürgetik azt az egyes törvényhatóságok, akár kézzel-lábbal tiltakoznak ellene. Be kell következnie, mert végre is nem maradhat örökké »ázsiai« állapotban, a milyennek azt negyedszázaddal ezelőtt b. e. Sennyey Pál oly találóan jellemezte.

De a városok olyan dolgokat is szeretnének államosítani, a melyeknek államosítása után a közönség nem igen sóvárog. Értjük az iskolák államosítását.

A győri kongresszus ugyanis az iskolák államosításáról a következő határozatot hozta:

»A népiskolák és ezekkel kapcsolatban a tanítókat és tanítónőket képző iskolák az egész vonalon államosítandók.«

Ha a kongresszus csak azt határozta volna, hogy a városok nem győzvének tovább a terheket, melyeket az iskolák fenntartása reájuk ró, óhajtják azok államosítását, — ezzel is túllépte volna hatáskörét, mert a városok képviselői erre nem kaptak megbízatást az egyes törvényhatóságoktól. De ők — úgy látszik — többet akarnak: az összes iskolák államosítását.

Debreczen képviselője kegyelmet kért a kongresszustól legalább azon iskolák számára, a melyek »hazafias vallásfelekezetek« (sajátságos klasszifikálása a vallásfelekezeteknek, kár, hogy a szónok bővebben nem fejtegette; mert a hazaszeretet talán csak nem egyedül Debreczennek kiváltsága?) kezében vannak; de a kongresszus nem adta meg a kegyelmet, — kimondta az államosítást, — az egész vonalon.

Nagy-Várad képviselője szintén az államosítás mellett nyilatkozott azzal az indoklással, hogy az iskolák fenntartását sem a városok, sem a vallásfelekezetek nem teljesíthetik.

Csodálatos indoklás — különösen Nagy-Várad polgármesterétől!

Mert Nagy-Váradon állami népiskola nincs egyetlen egy sem. A város és a felekezetek — a reformátusokat kivéve — tartják fenn a népiskolákat. Maga a

katholikus egyház annyi iskolát tart fenn, mint a város. A katolikus egyház fenntartja azokat tovább is, nem hajlandó államosítani azokat. Nem azért hozott és hoz óriási áldozatokat az iskola ügyért, hogy a nevelés és oktatás ügyét a felekezeten állam kezébe adja át.

De a város sem jelezte még államosítási szándékát. Szeretné ugyan emelni az eddigi államsegélyt (7000 forint), de az államosításról sem az iskolaszék, sem a város közgyűlése nem tanácskozott.

Néppárti gyűlések.

A jövő vasárnap ismét két helyen rendez népgyűlést az országgyűlési néppárt. Egyiket a hirhedi választásairól emlékeztető stomfai kerületben Zohoron rendezi, a másikat Fejérmegyében Rácz-Almásán, hol az utolsó választáson is csak nagy erőszakkal tudták megakadályozni a néppárti jelölt győzelmét.

A zohori népgyűlés programja a következő: Elnöki megnyitó. Tartja: Zmeskál Zoltán nagybirtokos, orsz. képviselő. A néppárt feladatairól. Tartja: Gasparovics János, plebános. A néppárt országgyűlési működéséről. Tartja: Dr. Kubina József orsz. képviselő. Az egyházpolitikai törvények revíziójáról. Tartja: Skarda József sasvári prépost. Elnöki zárszó.

A rácz-almási népgyűlés tárgysorozata a következő: Elnöki megnyitó. Tartja: Zichy Aladár gróf, orsz. képviselő. A felekezeten államról és az egyházpolitikáról. Tartja: ugornyai dr. Robitzek Ferenc pápai kamarás. Mit tett a néppárt az országgyűlésen. Tartja: Buzáth Ferenc, orsz. képviselő. A néppárt feladatairól. Tartja: Kálmán Károly, orsz. képviselő. Elnöki zárszó.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Mariska.

(Elbeszélés).

Öreg reggel volt, mikor az egész falu bámulni kiállott az utca két oldalára. Hiszen olyat még az úkapja sem látott a legöregebb gazduramnak sem.

A Tallós-tanya felől ugyanis egy suhancz nagyokat rikkantva s a zsiros kalapját felhajigálva lépkedett a falu felé. Utjában visszavissza fordult és durva röhögéssel mutatott a tanya felé.

Hogyne rohantak volna kifelé a békeséges lakosok. Marcsa néni, a ki már csak botra támaszkodva tipeg, nem győzi fontoskodva előre nyújtani a nyakát, aztán harangoz — álmélkodva — a fejével, hogy nem mai csirke, de még ilyet nem látott.

Látszott pedig a Tallós-tanya felől egy taliga, benne különféle butordarab Ágydeszka, láda, lóca, mosó teknő, gyuró tábla, szuszék, czifra tálak, tányérok és néhány darab négy-szögletű táblaféle, gondosan bekötözve és borítva vászondarabokkal.

A taligát egy szamar huzta. A taliga mellett egy jókedvű kamasz kurjongatott a szamár s egy hosszú madzag-gyeplőnél fogva rángatta azt jobbra-balra. A fiu kalapja köröskörül vadvirággal volt megrakva. De kiméletlen ölete támadt, hogy a falut megkaczagatassa.

Jó csomó vadvirágot szedett, aztán koszoruba fonta és a szamar nyakára kötötte. Aztán otromba tetszéssel nézegetve rájött, hogy még jobban fölkeszti. Kapta tehát és a szamar két fülébe meg kötötte vadvirágokból kötött s ekként fölcizomázva azt, serényen biztatta azt befelé a faluba.

Árpás falu, természetesen, még nem látott ilyet.

Marcsa néni amugy is csaknem kétrét görnyedve csoszogott, de mikor ezt a fölkeszített csacsit meglátta, a kacagástól majd megfuladt és elhorgasodott orrával majd a földet sűrölte.

— Ni te, ni! hisz' ez a Pásztor Mariska szamara.

— Már melyiké, lelkem? azé az imádságos Mariskáé?

— Azé hát! De mi a csodának öltöztették így fel?

— Minek? hát nem látja kelmed, hogy viszik a motyóját? Lakodalom lesz!

— Üsse meg a száját, Marcsa néni, hogy az az imádságos leány férjhez menne? Ugyan, ugyan? Már sirban a fél lába, mégis kedve telik a csufságban?

— Fogd be a szád, hugom! Tudod-e, hogy Pásztor Mariska gyönyörű gyermek. Szegény no, az igaz. De hej-hej, vettem én már észre valamit . . .

A vén Marcsa jelentősen forgatta fénytelen szeméit és kaján mosoly vonult el ajkain.

Némelyik kelletlenül fogadta Árpás falu javasasszonyának megjegyzését, de azért férfi, asszony élő kérdéssé lett és odahajolt Marcsa néni felé.

— Azt vettem észre, hallja kelmetek, hogy a multkor, a mikor a templomban olyan ajtatosan imádkozott, bejött nagy sarkantyú-pengetéssel Som Pali, a falu leggazdagabb, legbüszkébb legénye és szép kis fekete bajuszán mosolyogva pödrött egyet. Éppen akkor tekintett föl Mariska az imádságos könyvből és a szemek egy pillanatra találkoztak . . . Igen, találkoztak . . .

— No hát aztán? — szölt az egyik jobb lelkű asszony.

— Hát aztán? Hm! Az bizony! Hát aztán?

— Mi van abban? A sarkantyú-pengetéssel illetlen lármát csinált. Aztán Mariska is csak oda nézett. Punktum!

— De nem punktum! Mert hogy oda nézett lelkem, hát úgy elpirult, mint a főtt rák.

— Hogy is ne! Menjen már Marcsa néni, mit rágalmazza azt a jó leányt. Hogyne pirult volna el, mikor egy ilyen kevély legény rámosolyog, mint a Som Pali.

De nem volt idejük tovább szólni a tereferét, mert a szamar közeledett és a kacagás ösztöne erőt vett a bámuló közönségen.

Éppen ekkor érkezett oda Som Pali lobo-gós ingujjal, rojtos gatyával, darutollas kalapjával és hegykén pengő sarkantyúval.

Az osztrák helyzet.

Az osztrák Reichsrath szessiójának be-rekesztése, mint nekünk Bécsből jelentik, minden pártnál igen mély benyomást tett, kivéve a feudálisokat, a kiknek mandátumai új választások esetére sincsenek veszélyeztetve. Ismeretes, hogy éppen ők unszolták a legmakacsabb módon Körber miniszterelnököt a Reichsrath bezárására, hogy így aztán a csehek nagy győzelmet jegyezthessenek föl a maguk számára és mint triumphatorok szerepelhessenek választói előtt. De azért a csehek nem tudnak szívből örülni az ő diadaluknak. Meg van nekik ugyan az a fölötté problematikus »elégítélük«, hogy szétrobbantották a Házat, de pozitív eredményt, mint annak idején a német obstrukció, nem tudtak elérni. Ellenkezőleg. A cseh képviselők tudatában vannak annak, hogy az adott viszonyok közt és a mostani kormánytól, — melynek pozícióját még a csehek is szilárdnak ismerik el, — nemzeti koncepciókat nem várhatnak. És bizonyára nagyon jellemzi a csehek klubbjának hangulatát, hogy onnan hangzott el először az óhaj, hogy próbáljanak meg egy újabb cseh-német békéltető értekezletet. Tényleg a békéltetési kísérletek gondolata egyre határozottabb alakot kezd ölteni. A német pártokat a berekesztés nagyon lehangolta. E körökben azt óhajtották, hogy a kormány legyen kitartó és ne hátráljon még a lármás obstrukció előtt. Azt hiszik, hogy a csehek nem lettek volna képesek az obstrukciónak ezt a módját egész éjjel és másnap is folytatni. A haladók pártja rossz néven veszi egyik klubbtagjától dr. Pferschetl, hogy ez a klubbtól nyert felhatalmazás nélkül ajánlotta a miniszterelnöknek a Reichsrath bezárását. A pártértekezleteken, valamint a klub-elnökök konferenciáján már megbeszélték az esetleges új választások esélyeit. A klub-elnökök konferenciája elhatározta, hogy szemben a jelenlegi nehéz szituációval, permanenciában marad.

Tisza István gróf kerületében.

Gróf Tisza István országgyűlési képviselő — mint értesülünk — jövő héten kerületében beszámoló beszédet fog tartani a

melyben az összeférhetlenségi ügyekről is fog szólni.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, június 11.

Dániel Gábor elnökelt a mai ülésen s a jegyzőkönyv hitelesítése után azonnal egy érdekes hírt hozott a t. Ház tudomására. Bejelentette, hogy Mohay Sándor lemondott az összeférhetlenségi bizottsági tagságáról. (Ennek oka, hogy mióta a Sima-ügyben a Ház dezavualta őt, azóta egyetlen bizottsági ülésben se vett részt s miatta sokszor határozatképtelen volt a bizottság. Felszólították, hogy mondjon akkor le s most megtette).

Neményi Ambrus előadó betérjeszti a pénzügyi bizottság jelentését a kvótajavaslatról. Kinyomatják s tárgyalásra kitűzik.

Szell miniszterelnök két zárszámadási tudakadási jelentést adott be.

A mai nap érdekes eseménye volt a napirend előtti vita.

Ugron Gábor: Az összeférhetlenségi bizottság e hó 7-én ügyemben tárgyalási napot tűzött ki. Az összes ügyiratok 7-én kezénél voltak. Az összeférhetlenségi bizottság tagjai heten, tehát az öt határozatképes számon felül jelentek meg. A bizottság ügyemben ítéletet mégsem mondott, hanem Rátkay László ur összeférhetlenségi ügyének felvételét határozta el 9-ére, egyúttal kimondotta, hogy ugyanakkor az én ügyemben fog folytatólag ítéletet mondani és határozatot hozni. 9-én már nem jelent meg határozatképes számban a bizottság. Azon hír jött a lapokban, mintha a bizottság azt határozta volna, hogy megváltoztatva előbbi határozatát, melyet határozatképes számban hozott, egy határozatképes számban nem levő határozattal, hogy több képviselő urnak összeférhetlenségi ügyét fogja előbb tárgyalni és csak azután fog az én ügyemben ítéletet hozni.

T. Ház. Negyedik hónapja már, hogy ezen ügy függőben van. A házszabályok minden intézkedése oda céloz, hogy az ilyen ügyek lehetőleg gyorsan intéztessenek el. Ha a bizottság eljárása velem szemben kedvezés akar lenni, akkor nem kérem, ha pedig üldözés akar lenni, azt meg nem akarom eltűrni, azért kérem a t. Ház elnökét, méltóztassék felszólítani a bizottság elnökét, hogy az egyszer már napirendre

kittűzött összeférhetlenségi ügyben hozzon határozatot és hozza meg az ítéletet és az ügyeknek azon sorozatát, a mely beadásuk szerint keletkezett és a melyet ő maga alapított meg, önkényüleg ne változtassa meg, hanem egyszer ezen ügynek legyen már vége. (Helyeslés a baloldalon).

Én t. Ház, nem tartom megengedhetőnek a képviselőház tekintélyével szemben sem, hogy ilyen összeférhetlenségi ügyek hónapokon keresztül húzódnának és egy képviselő a pizkossági szakértők folytonos támadásainak ki legyen téve. (Helyeslés.)

Rakovszky István: T. képviselőház! Én is a kérdéshez akarok szólni.

Elnök: Mily czimen?

Felkiáltások: Nem lehet!

Elnök azonban végül megadja az engedélyt Rakovszkynak.

Rakovszky István: Én igen különös érzelmekkel követtem a t. összeférhetlenségi bizottság működését. A mióta e háznak tagja vagyok, élénk figyelemmel kísértem e működést és sajnálatlalt azt láttam, hogy ezen bizottság nem járt el úgy, a mint a házszabályok ezt követelik, a mint a házszabályok és a letett eskü kívánja.

Különbség tétetik ott a szerint, hogy az illető férfi ellenzéki vagy kormánypárti.

Emlékezzenek csak vissza gróf Tisza István a gróf Andrásh Tivadar eseteire.

Évégből Ugron felszólalásához csatlakozom, hogy a bizottság mielőbb intézze el az előtte fekvő ügyeket. (Helyeslés.)

Apáthy Péter az összeférhetlenségi bizottság elnöke tiltakozik az üldözés vádjá ellen. Ugron ügyében sok aktát kellett beszerezni s amint azok együtt voltak, rögtön ítékeztek. A pünkösdi ünnepek alatt nem lehetett tárgyalni, nem voltak itt a tagok. Az ünnepek után mivel közbejött az új bejelentések, Rátkay kérte, hogy az ő ellene emelt bejelentést tárgyaljuk előbb, mert addig nem vehet részt a tanácskozásban. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Hogy több más képviselő ügyét is a Rátkay-val tüzette ki tárgyalásra, annak oka, hogy ugyanaznap adattak be. Péntekre kitűzi Ugron ügyét. A bizottság nevében újra tiltakozik a szándékosság vádjá ellen. (Helyeslés jobbról.)

Tisza István gróf Rakovszky megjegyzésére nem fog válaszolni. De az összeférhetlenség dolgában beállott fogalomzavarról akar szólni.

Nekem magamnak megvan a meggyőződés az összeférhetlenségről, másót sem akarom befolyásolni. De annyit állíthatok, hogy különbség van a tisztességes összeférhetlenségi állások és a nem tisztességesek közt.

— Ni, az Isten lovát hogy felbokrétázták! Tyuhaj! Te fiu, te! Hát kié ez a szamá? — Hehe! A Pásztor Mariskáé. Most költözködik befelé a nagyanyja házába.

— Micsoda?

— Mert hát, tudja kelmed, Pali bácsi, hogy az atyját tegnap temették, a nagyanyja meg a mult hónapban halt meg. Hát ahol van ni, most már maga maradt, mint az utszéli csóval!

— Hát ezt a szamarat Mariska szépitette így fel? — kérdezte a deli legény, de már ekkor dühöt szikráztak a szemei.

— Nem ő biz azt, hanem én. Hadd köszöntse uri módon a falusiakat imádságos Mariskával együtt.

Som Pali arca hol elsáppadt, hol vérpiros lett. Tanácstalanul nézett körül és rézfokosát szorongatta reszkető kezében. De mikor Mariskának szép sugár alakját látta közeledni, a mint gyászruhában vontatva jött és kendőjével siró arczát borította be, a mért az a kamasz úgy csuffá tette a falu előtt, már ekkor elfutotta a vér arczát, szemeit Som Palinak és a fiu mellé ugorva, iszonyu haragtól elvakultan omelte títésre a fokosát.

De e pillanatban csaknem odarepült Mariska és megragadta a legény karját. Som Pali megütödvé fordult a leány felé, kinek édes, kérő tekintetére lehanyatlott a karja.

De a legény érezte mégis, hogy nincs helyén valami. Pillanatra tűnődve megállott és körültekintett. A tömeg a meglepetéstől el-

ámulva hallgatott. Som Pali pedig gondolt egyet és levette a szamá nyakáról a koszorut, aztán leszedte annak két füléről is a vadvirágokat. A koszorut a fiu nyakára illesztette, egy-egy csomót meg a kamasz két füléhez kötöztte.

— Gyü-hé, aki szamarabb vagy ennél az állatnál. Meg se állj hazáig, mert utánad hajtom a fokosomat, akasztófa virágal!

A fiu megriadva futott, a falu népe pedig majd oda lett a kaczagástól s úgy szalaít utána.

Marcsa néni ott maradt és gonosz vigyor-gással nézte, a mint a leány hálásan megköszönte a legény figyelmét.

— Köszönöm, Pali, az Isten áldja meg kigyelmedet érte.

Som Pali kevélyen, kicsinylőleg biggyesztette fel csinos bajszu ajkait.

— Tudod Mariska, csak nem engedem meg talán, hogy egy ilyen kedves kis galambot egész falu kigunyoljon.

Marcsa néni közelebb sompolygott.

— Bizony kedves kis galamb! Csak szépen turbékolj ám ennek a legénynek. Adhatnál egy csókot érte . . . Ejnye, no! Fogd körül a derekát! Aztán a tartozást vedd meg rajta legényesen.

Som Pali nem sokáig habozott, körülkapta a leány derekát, de ez, mintha aczél karjai lettek volna, egy erős fordulatot tett, megvetéssel nézett a legényre, felült a taligára s szamarával tova sietett.

Marcsa néni és Som Pali önkénytelenül összenéztek.

— Hm! Így még sohsem jártam. Azt a mivoltját a koldusfajzatának.

Marcsa néni hirtelen arra gondolt: hej, de jó zsiros falat kerül most az asztalomra. Körülöttük forgolódom s majd csak összeboronálom őket — okosan!

Imádságos Mariskának csufolták szegényt. Az atyja tanyai béres szolga volt. Mellelte nőtt fel anyátlanul. De a faluban a nagyanyjának még volt egy kis zsellérháza. Oda járt minden nap és csak este tért vissza atyjához. A nagyanyja minden reggel a templomba ment vele, imákra és énekekre tanította. És aztán ott nagyon de nagyon megszerette az Istent.

De ő is méltónak mutatkozott az égi Atya szeretetére. Ez próbára tette szívet, lelkét . . . Árván maradt, mint leirtott erdőszélén a magános fa. Mig atyja élt, a tanyán egy kis kertje és földje volt. Ezt oly okosan munkálta már vagy 4—5 év óta, hogy egy jól tejelő tehenet tartogatott.

Aztán egy szamarat szerzett jó olcsón, az atyja egyik pásztor ismerősétől. Árpás falu kerékgyártója a falusi kovácsnal egyetértve egy két rudas taligát készített neki s a lány így hajtott be a közel városba . . .

Keresett annyit, a mennyiből ő és atyja szegényesen megélhettek. De most már módosabb lett. Kisütött boldogsága napjának él-

Rátkay László azt hiszi, hogy amíg az ellene emelt vád nincs tisztázva, nem vehet részt mint bíró a bizottságban (Helyeslés jobbról.)

Visontai Soma is a kérdéshez akar szólni.

— Elég már! — kiáltnak jobbról.

Elnök: megkérdezem a Házat megengedi-e?

— Nem! nem! — hangzott jobbról.

— Igen! feleltek balról.

De biz a többség nem engedte meg s Visontai leült.

Harmadszor megszavazták aztán az állatorvosi javaslatot.

Vita nélkül elfogadták a román határjelekről szóló javaslatot.

A gazdasági munkás és segélypénztárról szóló javaslatot Szily Pongrácz előadó ajánlotta elfogadásra.

Rátkay László: Mintha millió munkás sőhaját hallotta volna, olvasván a javaslatot: Hát mi is vagyunk? Kár, hogy nem néhány évvel előbb hozták e javaslatot, mielőtt e kérdés vérben meg nem fürdött volna. Akkor leirhatatlan haszna lett volna, megerősítette a parlament iránti bizalmat, míg ma kétséges, hogy meg lesz-e a kívánt haszna. Eddig ezzel a kérdéssel egyáltalán nem foglalkoztak. A párt nevében biztosítja a minisztert, hogy ilyen célú működésében mindig támogatják.

Makkfalvay Géza visszapillantást vet a cseléd és gazdák közti viszonyra. Nem vindiálja magának azt, hogy végleg megoldja e kérdést, csak sikeres kezdeményezés akar lenni. A javaslat teljesen kielégíti.

Visontai Soma humanisztikus és szociális szempontból tárgyalja a javaslatot, melyet általánosságban elfogad, mert a törvény a munkások javát fogja szolgálni.

Major Ferencz párhuzamot von a mezőgazdasági alkalmazottak szempontjából a régi patriárcchalis idők és a mai viszonyok között. A munkásokat rossz anyagi helyzetekben különböző eszmék távolították el gazdáiktól és egymástól. A javaslat, melyet szívesen üdvözlök, egy lépés a nagy egyesítés felé, bár a munkás kérdést meg nem oldja. A javaslatot ő is elfogadja.

Major Ferencz beszéde után Dániel alelnök bezárta a vitát.

Darányi miniszter vitázáró beszédében kijelentette elsősorban, hogy ez a javaslat egészen magyar, magyar viszonyok szabályozására való és így nem is lehetett idegen intézményekre tekintettel lenni. Alapelve az önszegélyezés a szervezetekben és célja, hogy a régi idők jó viszonya munkaadó és cseléd között ismét

helyreálljon. Azután sorban foglalkozott az egyes szónokok kifogásaival. Ha az intézmény beválik, akkor nagyobb segélyeket is lehet adni, mint a mennyit a javaslatból kiolvasni lehet.

Erre különben a törvényjavaslatban is van felelés. Ha szükséges, akkor, — mint az már a múltban is nem egyszer történt — a pénz is előkerül. (Nagy helyeslés.) A javaslat eddig is, mint jelentették, nagy megnyugvást keltett a gazdák és a munkások körében, rokonszenvvel fogadják, mert egyes gazdákkal szemben megvédelmezi a becsületes munkás népet. Lehet, hogy később tovább megyünk és eljön a kötelező biztosítás törvénye, de csak akkor, ha maguk a munkások kérik. Sok függ attól, hogyan hajtjuk végre a törvényt, a nép előzetes felvilágosításával és itt a birtokosok támogatására számít. (Helyeslés.) A cseléd-törvény revíziójával most foglalkoznak és ezzel a szociális bajokon akarnak segíteni. Akarja, hogy a magyar munkásnép az emberszeretetet érezze ki a javaslatból. A javaslatot elfogadásra ajánlja.

A Ház a javaslatot általánosságban elfogadja.

Öt perc szünet.

Szünet után

a részletes tárgyalás során felszólal Visontai Soma, a ki azt magyarázza, hogy a javaslatot azért fogadta el, mert az ilyen javaslatokkal a munkás-agitáció gyöngítését érhetni el, mert lefegyverzését ez agitációnak nem is kívánja.

A 11-ik §-nál az a) ponthoz Visontai, a b) ponthoz Tisza István gr. adtak be lényegtelen módosításokat.

A miniszter s így a Ház is elfogadta a módosításokat.

A további tárgyalás során Tisza István többször felszólalt. A javaslatot végül részleteiben is elfogadták.

Miután a részleteket letárgyalták, az elnök az ülést berekesztette.

Országos katolikus nagygyűlés.

A szent év reánk magyarokra nézve évfordulót is jelent: a magyar katolicizmus 900-ik évét tölti be ez évben. Méltó tehát, hogy ennél az ünnepi alkalomnál a magyar katolikusok is ünnepet üljenek, a melyen kifejezésre jusson, hogy az egész, többségben katolikus magyar nemzet ünnepel. Impozáns-

nak, lélekemelőnek s nemzetinek kell lennie az ünnepnek, melyet rendezünk; olyan helyről kell tehát a kezdeményezésnek kiindulnia, hogy már ez egymagában biztosítsa a sikert. Ilyen kezdeményező lépést tett a Magyar Kath. Köörök Orsz. Szövetsége, ez a fiatal de már is tekintélyes egyesület. Nagygyűlésre hívja össze az egész ország katolikusait, hogy a szent Jobb előtt adjanak kifejezést magyar és katolikus voltuknak; a terv nagy, de a kezdeményező személye kezeskedik a mellett, hogy az eredmény nem fog hátrább maradni a tervnél.

Az országos katolikus nagygyűlés augusztus 17—20 napjain fog megtartatni Budapesten az ország fő- és székvárosában.

Az országos katolikus nagygyűlés rendes tagja lehet minden katolikus férfi, ki ezen szándékát f. évi július hó 15-ig a nagygyűlést előkészítő bizottság irodájában (Budapest, Molnár-utca 11., Katolikus Köör) bejelenti s tagsági díj fejében 4 koronát fizet. A rendes tagok részt vehetnek a szakosztályi üléseken, a nyilvános üléseken, a nagygyűléssel kapcsolatos ünnepségeken s a szakosztályi üléseken szólási és szavazati joggal bírnak. A hölgyek pártoló tagjai lehetnek nagygyűlésünknek s tagsági díj fejében két koronát fizetnek. A pártoló tagok a nyilvános üléseken s a nagygyűléssel kapcsolatos ünnepélyeken vehetnek részt.

Kedvezményes utazásról, olcsó élelmezésről, lakásról stb. gondoskodva leend. Mindezekről, valamint a részletes programról is idejekorán fognak a jelentkező tagok értesíttetni.

A jelentkezéseket, hogy mindennel idejében készen legyünk, kérjük július 15-ig beküldeni.

Magyarország katolikusai!

Akinek szívében él a hit, a lelkesedés, a hazaszeretet, jöjjön el a mi katolikus nagygyűlésünkre. Papok és világiak, szegények és gazdagok, egyesületeink, falvaink, városaink képviselői jöjjenek mennél nagyobb számmal, mennél tömegesebben, hogy nagygyűlésünkön képviselve legyen az egész magyar nemzet, hogy a magyar katolicizmus kilencszázados

tető sugara. Most már egy zsellérház és minden fordulóban két lánccs föld az övé. A nagyanya hagyta rá jól megírott testamentumban.

A zsellérház kulcsát a bíróság adta át neki hivatalos respektussal. Odahajtott be Mariska és könnyes szemmel nézett körül az udvaron. Aztán bement a szobába, hogy körülnézzen. Minden rendben volt és tisztán, mintha most is élne az öreg asszony. Egyszerű kis térdeplője a szögletben volt. Rajta imakönyve feküdt. Ezt az öreg asszonynyal akarták ugyan a sirba tenni, de ő egyenesen kedves unokájára hagyta.

A bánat és keserűség csordultig megtöltötték szívét és sirva, zokogva borult a térdeplőre. Felnyitotta az imakönyvet. A nagyanya legkedvesebb imájánál egy kis czédulát talált. Nem, nem! kétszeresen behajtott papírlap volt.

A mint széthajította egy angyalos bankó hullt alá abból. Megrettent. De aztán megnyugodott, hogy a papírról néhány sort leolvasott:

„Órizd meg a pénzt, kedves Mariskám s adj a Isten, hogy ne szorulj rá, hanem fordítsd egykor Isten dicsőségére!”

Megcsókolta a czédulát s a bankjegyet visszatette. Reménykedve emelte fel arcát ég felé és azt gondolta, hogy jó leányát megsegíti Isten.

És szívének erős óhaja lett, hogy igenis, valami nagyot szeretne tenni ő a jó Isten dicsőségére. Csak tudná mit, csak kitalálná, mit?

Tanakodások közt hajtotta fejét álomra. Megnyugodott mindenkiben, a mik körül történtek és égi angyalokról, mennyei örömek felől álmodva mit tudott ő abból, mit szó elene Marcsa néni s minő bűnös reményt táplál Som Pali, a ki csupa bosszúból az ő tiszta lelke kárhózatára esküdött.

Vasárnapra virradott. Mosolygó napfény és madarak dala köszöntötte. Eszébe jutott, hogy ma a szomszéd Karádon bucsu van. A faluból többen is készültek oda. Sietett hát ő is a templom felé. Már egy kis csoport nép ott állott. Aztán kihozták a zászlót és a feszületet s ima és ének közt elindultak Karádra.

Két kis harang szava kísérte őket ájtatos utjokban. De azok gyöngye hangját nem sokáig hallhatták...

Három órai ut után már Karád felé közeledtek. A Mariska gyönyörű hangja bezengte a határt és bejutott a bucsut tartó faluba is. A mint közelebb-közelebb haladtak, egyszer csak megszólalnak a harangok...

Oh, az a felséges, méltóságos, határokat, erdőt, mezőt bezengő harmónia. Zsongo mély hangja a nagy harangnak, szelid, édes vegyülete a kisebbnek és ezüstös csengése a legkisebbnek. Ekkép együtt magasságos, szivhez szóló zengemény!

Mariska ég felé tárta karjait. A többiek megütődve tekintettek rá. De ő örömpesze mutatott a templom felé.

— Oh, halgassátok csak, hallgassátok!

Aztán, hogy a templomba léptek, az orgona

édes, szép dallama köszöntötte őket. Mariska nem győzte eleget hallgatni. És hitszónoklat után, a mikor a kántor a néppel énekelte, hogy:

„Szent oltárodhoz járulunk . . .”

Valami földön tuli érzés töltötte be lelkét. Eszébe jutott, hogy minő ócska, nyiszorgó orgona van Árpáson, hogy alig hallik, ha egy-két erősebb hangú férfi is énekel.

S mikor a bucsunak vége lett és hazamentek, a kis Árpás harangjai fogadták most is őket, de Mariska most már mindig azt hajtotta:

— Hallottátok? — Jaj de szépen harangoztak! Oh, be, szépen szólott az orgona! Soha, soha nem felejttem! Mintha most is mindakettő füleimbe zengene és boldogsággal töltené be lelkemet.

— Ugyan ne mélézz Mariska! Hát ha a mienk nem tetszik, eredj Karádra, a hol szebben szól a harang!

— Majd szól úgy még minálunk is — mondta lehajtott fővel, csöndesen Mariska.

Az ájtatoskodók némán összenéztek és gyöngén meglókták egymást. Egy asszony méltatlankodva fakadt ki.

— Ugyan, ugyan, Mariska, mi ütött hozzád? Tán te fogsz csináltatni harangot, meg orgonát?

— Ha Isten is úgy akarja — mondta szerényen Mariska.

De már erre csakugyan olyat néztek a jó hívők, hogy Mariskának kár lett volna rájuk

évfordulóján, a nemzetalkotó szent Jobb előtt az egész magyar nemzet nevében rebegjük el hálaimánkat a multért, fogadalmunkat a jövőre nézve: hogy a jövőben is katolikus magyarok akarunk lenni az idők végezetéig.

Budapest, 1000. június 1.

A Magyarországi Kath. Körk Orsz. Szövetsége nevében:

Apponyi Géza gróf, ifj. Zichy János gróf,
Beidl Alajos, Pintér Kálmán,
Boromisa Tibor dr., elnökök.
Gerliczy Ferencz br., Gyürky Ödön,
alelnökök. titkár.

Nagyvárad és Munkácsy özvegye.

Nagyvárad közönsége, hogy kifejezést adjon ama veszteség felett érzett fájdalmának, mely az országot Munkácsy Mihály tragikus halálával érte, legutóbbi közgyűlésében elhatározta, hogy az elhalt nagy művész özvegyéhez részvétiratot intéz. A szépen fogalmazott iratot ma tette postára a polgármesteri hivatal özv. Munkácsyné szül. Papier Róza részére.

Szövege egész terjedelmében a következő:

»Méltóságos Asszonyunk!

Szeretett férjének, a nagy Munkácsynak fájdalmas elhunytá nem csupán Méltóságod hitvesi lelkét sebezte véresre s nemcsak Méltóságod fejére tüzte fel az özvegyi fátyolt, hanem gyászba borította az egész magyar nemzetet, annak minden igaz fiát.

Nagy az a vesztesség, a mit szenvedett Méltóságod hitvesi lelke, ki a nagy halottban pótolhatatlan férjét vesztette, de ugyanakkor kegyetlen csapást mért a fátum a nemzetre is azzal, hogy Munkácsyt földi szenvedéseitől megváltva, őt az élők közül kiragadta és a halhatatlanságra emelte. Mert a megdicsőült egyike volt a magyar haza ama ritka fiainak, kik mint a magyar teremő szellem élő bizonyosságai nemzetünknek az egész világ előtt hirt és dicsőséget szereztek. Képző művészetünk oszlopa dől ki Munkácsyban, lehullt fejlődő festő nemzedékünk disze-koronája, mikor ragyogó pályájának zenithéjére ért.

De nemcsak a legnagyobb, az utólréhetetlen művészt gyászoljuk világhírű hazánkfiában, hanem a létért kemény harcot vívó nemzetünknek egyik igaz fiát, kinek szívében az idegen nemzetek közt sem aludt ki a lángoló

tekinteni. Egyik-másik ugyanis a homlokára mutatott, hogy a szegény imádságos Mariskának tán azon a helyen van valami baja.

Fejcsóválva nézték, a mint Mariska a plebános urhoz ment.

— Hm, hm! Rejtett pénze lehet. Hisz emlékszik kigyelmeitek, hogy a nagyanyja milyen zsugori volt...

— Vagy találta valahol. Aztán, mint jó leány, Istennek ajánlja fel!

— Ugyan ne szájkaskodjunk! majd tudja ő mit csinál.

De azért nem tágitottak a templom elől. Hadd tudják meg már, mire járt a szép Mariska.

Nem lettek okosabbak. Mariska csak oly nyugodt és szelid arczzal érkezett vissza. Körülfogták.

— No, Mariska, hát lesz valami?

— Lesz, felelte szelíden, mosolyogva.

— De hisz ahhoz rengeteg pénz kell.

— Igen. De majd ad az Isten. És ő meg fog segíteni, tudom. Oh, ha én azt megérthetném! Az a szép harangszó, az a gyönyörű szavu orgona. Azt mondta a plebános ur: lányom, nagy dolgot akarsz! Isten különös gyámolítása kell ahhoz, hogy az neked sikerüljön. Én a te szándékodra szívemből fogom kérni az Isten áldását.

Az Isten nem hagy el engem, emberek, majd meglás: átok.

(Vége köv.)

hazaszeretet lángja; a ki a mennyi babért szerzett magának mesteri ecsetjével, ugyanannyi halhatatlan alkotással, műremekkel örököltette meg a magyar léleknek, a magyar népszellemnek megnyilatkozásait. Azért ejt a magyar nemzet Génusza is egy időben Méltóságoddal, a ki a megdicsőült nagy mesternek nemes lelke utolsó lehelletéig élő nemtője volt, forró könnycseppeket a drága sirhalomra.

Engedje meg méltóságod, hogy Nagyvárad város közönsége, mely a nemzeti gyászból szintén kivette a maga részét s a hol az elköltözött mester még mint ifju, pályája kezdetén huzamosabb időt is töltött, hazafias szíve sugallatára hallgatva legmélyebb fájdalomának, igaz részvétének kifejezésével osztozzék Méltóságod bánatában.

Segitse az isteni Gondviselés méltóságodat, hogy lelki ereje megbirja a súlyos csapást, míg a nemzet a megdicsőült emlékének hálás őrizetében keres vigasztalást a nagy veszteségre.

Kelt Nagyvárad város törvényhatóságának 1900. május 10-én és folytatva tartott üléséből

A város közönsége nevében:

Dr. Bulyovszky József,
polgármester.

Az elhanyagoltak érdekében.

Megszívlelésre méltó indítványt adott be Nagyvárad város törvényhatósági bizottságához Szmelka György. Arról is, a mit sok városatya elől eltakar az épülő színház, meg a város közepének fejlődése: a külvárosok nyomoráról s orvoslását kéri annak az egészségtelen állapotnak, hogy a központban halmozunk fel mindent, míg a mellékutczákat a a legszükségesebbel se látjuk el s így azok házai elértéktelenednek, lakói elszegényednek.

Az indítvány a következő:

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!

Mindenki meg van győződve s így magam is, hogy Nagyvárad város rohamos haladása rendkívül nagy áldozatokat kíván s ez áldozatokat a polgárság kivétel nélkül — habár egy része az elviselhetetlenségig sújtva — de mégis teljesíti; mert ez, a városát szerető polgárnak kötelessége, kivált, ha a haladás általános közjót eredményez.

Csak hogy fájdalom, ezen haladás eredménye az egész városra nézve általánosnak vagy legalább aránylagosnak nem mondható! Mert míg egyes helyeken bizonyos modern szempontból, kényelem és fény tekintetéből százszekrebe kerülő palotákat bontunk, pusztítunk, addig ugyanezen városnak más helyein a polgárok még most is pocsolyákban járnak, sötétségben botorkálni, méternyi mélységű fedetlen árkokkal szegélyezett utakon gyakran életveszélyeztetéssel küzdeni s a mi a fő: a fél-millióba került vízvezeték áldásos jótéteményeit is nélkülözni kénytelenek. Hogy ily helyeken azután a háztulajdonosok valóságos pusztulása, adófizetési képtelensége tapasztalható, azt a nagyváradai pénzüntézetek s a végrehajtók legjobban bizonyítják.

Pedig ezen elhanyagolt helyeken lakó polgárok egyarányban fizetik az utadót, világiatási költségekhez közösen járulnak és a vízvezetési terheket szintén arányosan viselik!

Hát igazság ez? Hát gondolja-e a tek. th. Bizottság, hogy ezen állapot továbbra is türethető? Nem tek. th. Bizottság, ez tovább így nem mehet!

A vidéki városok haraguzsznak, hogy az állam mindent csak a főváros emelésére áldoz s a vidéki városokat mellőzi; hát nem így történik-e Nagyváradon is, hol a lakosok a haladás jótéteményeiben szintén nem egyenlően részesülnek s a mellőzés, fájdalom, mindig csak a szegényebb polgárokat érinti!

Szerencse, hogy az elhanyagolt városrészekben vannak férfiak, kik a népet a méltányos kitöréstől visszatartják; de félő, hogy a csillapítás továbbra már lehetetlenné válik!

És ilyen körülmények között némelyek még Szöllös, Tarján s több község csatlakozásáról álmadoznak. Kacszagnak rajta nevezett községek lakói...

Mert hiába, a ki utadót fizet, járható úton, a ki a világítás költségeihez járul, világitott utczákon kíván járni, s a ki a nagy összegekkel fenntartott vízvezetési terheket viseli, egészsége vizet kíván inni!

Ez igazságos követelés, mely alól a tek. th. Bizottság ki nem térhet annál inkább, mert vannak határozatai, ígéretei a városnak, t. i., hogy az utcák általában mindenütt rendezve lesznek, hogy a világítás fokozatosan — a vízvezeték pedig legalább közutak szaporítása által a legszegényebb polgárok közt is fog kiterjesztetni.

Azt hiszem, tek. th. Bizottság, elég érthetően s őszintén tártam fel a sajtó sebéke melyeket halasztás nélkül gyógyítani kellene s ha én most egy Kubinszky Lajos, egy Incze János, egy Hoványi Lajos — minden igazságot méltányolni tudott — áldó szellemét a tek. th. Bizottság tagjaira levarázsolhatnám, tudom, hogy akkor kötelességemből, de emberbaráti szeretetből is kifolyó ezen szavaimat figyelemre méltatni és az általam említett szomorú állapotok rögtöni orvoslásáról gondoskodni kegyeskednének!

Nehogy tehát a tervbe vett nagy alkotások miatt az eddig sok tekintetben mellőzött szegény sorsu polgárok továbbra is mellőzve legyenek s hogy nem csak a jaggatók, de általában a legtávolabbi részekben lakó embertársaink tagadhatatlan jogos igényekhez képest mindenütt addig is, míg a szabályszerű járdák elkészülhetnek, legalább a szekérrutól vízfolyóka által elkülönített kavics járdával, kivétel nélkül kiterjesztendő világitással és vízvezetékekkel elláttassanak: röviden indítványozom, hogy a tek. th. Bizottság a városi tanácsot az elsorolt türethetetlen állapotok komoly tanulmányozása és azok orvoslása tekintetéből már a jövő 1901-ik évi költségelőirányzatba illő összegek felvételére jó előre utasítani méltóztassék.

Nagyvárad, 1900 június 9.

Szmelka György,
th. b. tag.

Gyűlés a színházügyben.

A színházépítésre felügyelő a bizottság tegnap d. u. 5 órakor tartotta gyűlését Bulyovszky József dr. polgármester elnöklete alatt.

Jelen volt a tanácskozáson Somogyi Károly szinigazgató, továbbá Mezey Mihály, Hegedüs Géza, Rimler Károly, Pekanovits Imre, Komlóssy József, Csordacsics Ferencz, Rendes Vilmos, Lovas Zsigmond, Krupitza József.

A bizottság mindenekelőtt kötelezte a vállalkozókat, hogy a mernöki hivatal által kijelölendő utakat jul. 20-ig hozzák rendbe.

Krupitza építészeti felügyelő jelentést tett, hogy a Bazár-épület ablakvasalását ez ideig nem változtatták meg. A bizottság utasította a vállalkozókat, hogy szerdáig teljesítse a javításokat.

Mezey Mihály úgy akarja a színház előtti kandelábert felállítani, hogy azon egy világitó óra mint hivatalos óra is elhelyeztessék. Indítványozza, hogy a főmérnök a kérdést tanulmányozza és az eredményről jelentést tegyen. A gyűlés ez értelemben határoz.

Ezután Komlóssy József előterjesztést tett a színházban elhelyezendő két emléktábláról, a melyek az építés idejét s az építésen résztvevők nevét örökítenék meg. Hoszszabb vita fejlődött ki a kérdés fölött, hol helyezték el a táblákat, többen ezt a kérdést is úgy oldották meg, hogy kiosztották tanulmányozás végett, de változatlanság kedvéért a tanácsnak; a tanács fog előterjesztést tenni a szövegre nézve is.

Hegedüs János nagyvárad lakos ajánlatot tett arra nézve, hogy a posta-utczai telket meg-

veszi □ ölenkint 20 koronáért. A bizottság ajánlja a tanácsnak, tegyen már most javaslatot az eladás alá kerülő telkek értékesítése iránt.

Lovas főmérnök bemutatja a különböző márványkövek mintáit, a melyet a tér díszítésére, a kerítéshez akarnának felhasználni.

Hosszas vita fejlődött ki a körül, vajjon vörös, vagy szürke márványt használjanak-e fel? A bizottság czélszerűségi okokból a szürke márvány mellett foglalt állást, a mely az időjárásnak jobban ellenáll.

Fellner és Rimanóczy kereseti kimutatását 15,000 koronáról elfogadták. Épp úgy elfogadták a fűtésvállalkozónak azt az előterjesztését is, hogy a külön nyári szellőztetőket, mint feleslegeseket, mellőzzék.

A gyűlés 7 órakor ért véget.

UJDONSAGOK.

Bérmálás Püspökiben.

Nagy ünnepély volt az elmúlt vasárnap Bihar-Püspökiben. Biboros püspökünk a bérmálás szentségét osztotta ki a kath. egyház hívei között. — Nagyváradról harangzugás között 2/9 órakor reggel indult a biboros *Radnay* Farkas kanonok, főesperes társaságában; kíséretében voltak továbbá dr. *Fetser* Antal kanonok, *Szemethy* Géza dr. püspöki titkár és *Miskolczy* Ferencz főszolgabíró. Ő Eminenciáját megérkezésekor lovas bandérium várta s a község szélén épült diadalkapu mellett *Herczeg* községi jegyző fogadta és üdvözölte a község képviselőjében.

A plebánia előtt szintén díszes diadalkapu állott, a hol a főpáztort *Karácsonyi* János esperes üdvözölte a környékbeli papság nevében. — Ezután a biboros papi segédlettel kísért tartott, mise végével pedig szép beszédet mondott a bihari híveknek. — A bérmálás szentségét vagy 90 hívőnek osztotta ki. — Az egyházi aktus után a község küldöttségét fogadta, a mikor az iskolaszék képviselőjében *Karácsonyi* János esperes, a község képviselőjében pedig *Herczeg* községi jegyző tisztelegtek.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Jun. 12. A Kath. Kör júniálisa a Püspök-fürdőben.

* **Személyi hír.** *Somogyi* Károly, az új nagyváradi színház igazgatója tegnap Nagyváradra érkezett.

* **Románok ünnepe.** Vasárnap tartották meg a görög kath. és görög keleti vallás hívei a pünkösdi ünnepet. A görög kath. templomban *Pável* Mihály püspök mondott misét nagyszámú segédlettel, mise végével pedig beszédet tartott.

A görög keleti templomban *Goldis* József aradi püspök misézett, mely alkalommal egy theologust pappá szentelt, kettőt pedig diakonussá avatott. *Goldis* püspök beszédét nagy számu közönség hallgatta, melyben különösen a a pap, mint a nép lelki nevelője hivatását méltatta.

* **A belényesi leányiskola.** A »Magyar Szó« *Bánffy* lapja szerint *Sipos* Orbán bihar-megyei kir. tanfelügyelőt *Szell* Kálmán utasi-

totta, hogy egy Belényesben felállítandó *oldh-nyelvű polgári leányiskola* felállítását eszközölje ki. *Sipos* tanfelügyelő, a miniszter beleegyezésével megállapodott a belényesiekkel abban, hogy ha Belényes város telket ad, az új iskolát az állam felépíti. A belényesiek persze telket nagyon szívesen adnak s így könnyű módon jutnak hozzá egy leányiskolához, melynek nagy szükségét a környék közönsége eddig annyira érezte.

* **A pecze-szöllősi templomünnep.** Hatalmas tömegben, rendezett sorokban vonult ki a processió vasárnap városunkból a pecze-szöllősi bucsura, hol a palotai, tarjáni, peczeszent-mártoni stb. plebániák hívei is megjelentek papjaik vezetése mellett. Az ünnepélyes isteni tiszteletet *Széchenyi* Jenő prépost-kanonok végezte teljes segédlettel, evangélium után pedig *Pálffy* Béla hittanár tartott ünnepi szent beszédet. Délben nagyszámú vendég gyűlt egybe *Vidovits* György cz. kanonok plebános vendéglátó házába, hol mint szívesen látott vendégek maradtak együtt a délutáni istentiszteletig.

* **Biharvármegye gyűlése.** Biharvármegye közigazgatási bizottsága tegnap tartotta meg rendes havi gyűlését. Dr. *Beöthy* László főispán elnöklété alatt jelen voltak: Szunyogh Péter alispán, Radnai Farkas kanonok, *Sipos* Orbán kir. tanfelügyelő, *Papp* Miklós pénzügyigazgató, dr. *Wallner* Ödön főügyész, *Hranyiczky* Károly árvaszéki elnök, *Hegyesi* Márton, Szunyogh Szabolcs anyakönyvi főfelügyelő, dr. *Popovics* György főorvos, *Kikindai* Gyula főmérnök, *Papp* János főjegyző, *Gálbori* Sámuel, *Markovits* Károly, *Keszthelyi* Zoltán, *Baranyi* András és *Cziffra* Kálmán. Az alispán jelentése szerint az egészségi állapotok kedvezőbbek, mint április hónapban és elterjedt kórkelet influenza fordult elő. A kir. tanfelügyelő, királyi ügyész és főmérnök rövid jelentése után következett *Papp* Miklós pénzügyigazgató hosszabb jelentése. A pénzügyigazgató elsősorban a május hóban befolyt adó-összegekről számolt, majd a nagyváradi pénzügyigazgatósági tisztikarban előfordult előléptetéseket jelenti be. Majd a községi előjáróság hanyag adókezelése miatt emelt panaszt s erre nézve egy szigorú körrendelet kiadását kéri, melyet módosítva a bizottság elfogadott. Ezután több leirat letárgyalása után áttértek a folyó ügyekre. A pokola-bélfenyéri és a belényes-biharfüredi viczinális dolgában beadott felebbezést elutasították. A margitta-ottományi vasut ügyében új határozathozatal rendeltetett el. Majd a köz-kórháznak mult évi működéséről szóló jelentést tudomásul vették és a kért három új ápoló-apácza alkalmazása jóváhagyatott. — A bihar-megyei erdők mult évi állapotáról szóló jelentést a földmivelésügyi miniszterhez hogy felterjesztik, elhatározták. — Az adóügyek tárgyalásánál *Kugler* Albert, *Dragány* János, *Ferencz* Illés és *Doboczky* Ignác félebbezéseit a bizottság elfogadta, *Suciu* Jánosét ellenben elvetette.

* **Miért »komisz« a »komisz«?** Katonáknál *komisz* mindaz, a mit a baka a kincstártól kap, *komisz* a bakkanec, a nadrág, a sapka, *komisz* a kenyér, a hus, szóval mindaz, a mi csak a kétféjű sas védszárnyai alól kerül, a mi csak fősírfitos. Eddig azt gondoltuk, azért hívták mindezeket *komisz*nak, mert hát — mi türes-tagadás — bizony *komisz* az valóban. Most a *Reichswehr* más magyarázattal szolgál. Szerinte a kifejezés I. Frigyes Vilmos porosz király »Feld-Commissariat«-jából származik, mely egyebek közt a hadsereget kenyérrel is ellátta. Ezt a kenyeret hívták *Com-*

missariat brot-nak, vagy rövidítve *Commiss brot*-nak. A *Commiss brot* elnevezés már 1736-ban előfordult egy vers címében, melyet valami szegény német közlegény irt és nyomtatott ki. A cím magyar fordításban így hangzik:

»Ezt a lapot társai nevében is ő Felsőge lábaihoz helyezi egyik alázatos szolgája a Kalckstein ezredből s kéri ő felségét, adjon a szegény katonának több komisz-kenyeret (mehn Commiss-Brot).«

A miből aztán kivil, hogy nemcsak a mündér meg a prófunt jön maga német kézből, hanem a »komisz« diszitő jelző is. Így is igazságos.

* **Tűzoltóink a párisi kiállításon.** A magyar tűzoltóknak a párisi világkiállítás alkalmából rendezendő nemzetközi kongresszuson és versenyen való részvétele tárgyában a »Magyar Tűzoltó Szövetség« vette kezébe a kezdeményezést és már eddig is dicséretes buzgalmat fejtett ki. Hazai tűzoltó-egyleteink méltó képviseltetése a párisi világkiállításon főleg a nagy költség miatt ütközik komoly akadályokba. A kereskedelmi miniszter ugyan készséggel rendelkezésére bocsátja a kiutazó tűzoltóknak a kedvezményes jegyeket, de a négy napi utnak és a Párisban való 8 napi tartózkodásnak költségei egy-egy személy után így is 400 koronát tesznek ki és mivel legalább 20 tagból álló csapatok vehetnek részt a versenyben, minden egyletnek, mely képviseltetni akarja magát, 8000 koronát kellene e célra előteremtenie. A H. T. Sz. gyűjtést indított és a maga részéről 2000 koronát szavazott meg az utra. A párisi végrehajtó bizottságba dr. *Kék* Lajos elnököt és *Vermes* Bélát választotta. Hivatalosan pedig az elnököt, *Scossa* Zoltánt és *Lukács* Gyulát küldötte ki a kiállítás tanulmányozására. A versenyen előbb az egy nemzetbeli egyletek mérkőznek; azután jön a győztesek nemzetközi versenye, melyre a következő értékes díjak vannak kifizetve: I. díj: 6000 frank tiszteletdíj. II. díj: a köztársaság elnöke által felajánlott disztárgy. III. díj 1500 frank. Együttel jelezzük, hogy a nyáron *tűzoltó-szaktanfolyam* nyílik meg Budapesten. E tanfolyamokat a belügyminiszter megbízása folytán a budapesti »Onkentes Tűzoltó-egylet« rendezi s július 22-től augusztus 10-ig tart. A tanfolyam elméleti és gyakorlati részből áll, azonkívül új tűzoltóegyletek szervezésének a módjaival is megismerteti a hallgatókat. Az idei már a kilencedik tanfolyam s közbiztonság érdekében kívánatos, hogy minél többen jelentkezzenek részvételre.

* **Szobrot Munkácsynak!** Halhatatlan nagy művésznünk emlékének megörökítése érdekében a napi sajtóval karöltve főleg hazai művészeink buzgólkodtak nagy sikerrel. A »Mücsarnok«, az orsz. képzőművészeti társulat hivatalos lapja gyönyörű felhívás kíséretében indította meg a gyűjtést a szoborra, melynek eddig is nagy eredménye van. A művészek lapja ugyanis egymaga 16,775 koronát és 64 fillért gyűjtött mai napig a Munkácsy szoborra. A gyűjtés tovább folyik.

* **A százezer lakosu Szeged.** Az országos központi statisztikai hivatalnak 1898. végéig terjedő népmozgalmi adatai szerint Szeged város népessége az 1890. évi népszámlálástól 1898. év végéig, a születési és halálozási aránytöbbletéből 8920-al, vagyis 15.3%-al szaporodott. Ehhez képest a beköltözötteken kívül Szeged népessége a fölvevő év végével 94.839-re ment. Ha ezt a szaporodási arányt az 1900-ik év végére vesszük kombinációba, a beköltözöttekkel együtt Szeged népessége már elérte a 100.000 számot.

* **Falfestmények a kecskeméti kath. templomban.** Az alföldi híres város nagyszámú levő kath. hívei nemsokára abban a szerencsés helyzetben lesznek, hogy művészi kezek által restaurált templomban végezhetik ájtatosságukat. A kecskeméti óriási öreg templomot ugyanis az ottani egyház *Roskovics* Ignác festőművésszel újra festeti. A művész

40,000 koronát kötött ki magának a szerződésben a munkálatokért tiszteletdíjjal. A munkát még az idén megkezdte s ebben az évben a templom szentélyét, jövőre pedig a hajót és kórust fogja feldiszipolni művészi freskóival.

* **Övintézkedések az iskolákban.** A gyermekbetegségek közül főleg a vörheny volt az, mely a múlt tanév folyamán sürűbben lépett fel a város iskoláiban, sőt némely városrészben járványszerűen is dühöngött, úgy, hogy itt-ott az iskolák bezárását is el kellett rendelni. Dr. *Baróthy* Ákos városi főorvos ennél fogva azt az indokolt előerjesztést tette a polgármesterhez, hogy mivel szörványosan még most is fordulnak elő vörheny esetek, a vakáció folyamán az összes községi, felekezeti és magániskolák helyiségei és butorai fertőtleníttessenek. Ugyszintén javasolja, hogy az összes óvodákban július 1-től augusztus 1-ig szünet tartsanak.

* **Jubileumi templomépítés Bécsben.** Vasárnap délelőtt tették le Bécsben ünnepiesen az Ő Felsége uralkodási jubileuma emlékére építendő templom alapkövét Ő Felsége, Ferencz Ferdinánd főherceg, az uralkodó család többi Bécsben időző tagjai, a miniszterek, a diplomáciai testület és számos más előkelőség jelenlétében. A Burgtól az ünnepség színhelyéig egyesületek, testületek és az iskolás-gyermekek állottak sorfalat. Ő Felsége útja valóságos diadalmenethez hasonlított. Mindenütt egetverő *hoch!* kiáltással üdvözölték. Az ünnepség gyűlhelyén *Mária Terézia* főhercegnő, a templom-építő-bizottság védnöke és a bizottság elnöke üdvözölte a királyt. Miután *Gruscha* biboros az alapkövet megszentelte és elhelyezte, Ő Felsége megtette a szokásos három kalapácsütést. Ugyanugy cselekedtek a hercegek és hercegnők. Ő Felsége a bizottságnak néhány tagját és a diplomaták egyikét-másikát megszólításával tüntette ki, azután pedig a közönség lelkes óvációi mellett visszatért a Burgba.

* **Tolvaj kereskedőség.** *Leitner* Lázár zöldfa-utcai kereskedésében nagy lopásnak jöttek a nyomára. A kereskedésben már másfél év óta van alkalmazva *Weisz* nevű segéd, a ki gazdáját meglopta s csak a vizsgálat fogja kideríteni, hogy mily összeg erejéig rövidítette meg a hűtlen segéd. Különböleg portékát, inget, gallért nyakkendőt s más férfi divat cikket kezelt el, minék a nyomára csak tegnap reggel jöttek rá. A dolog úgy történt, hogy *Weisz* tegnap reggel titkon egy csomagot akart haza juttatni, a gazdája azonban észrevette s gyanakodni kezdett. Már rég óta nagy hiányokat tapasztalt az üzletben, de a bűnös nyomára nem tudott jutni. Végre tegnap a lopott inget tartalmazó csomag lett a bűnös árulója. *Leitner* erre jelentést tett a nagyváradai rendőrségen, melynek alapján *Faludy* Soma rendőrbiztos *Fisch* házábanál, Csillagvárosban, a hol a segéd lakik, házkutatást tartott, a mikor becslés szerint vagy 150 frt áru lopott portékát talált. A tolvaj kereskedőségét letartóztatták s szigorú vizsgálat folyik a nagy lopás ügyében.

* **Halálozás.** Részvétellel vettük a következő gyászjelentést:

Őz. *Ornstein* Lászlóné a maga, valamint gyermeke *Lacika*, egy édes anyja őz. *Ornstein* *Artur*né, apósa *Kerepesi* *József*, anyósa, *Lajos* *Irma*, nemkülönben testvérei és sógorai, *Ornstein* *Árpád* és neje szül. *Walthier* *Ilona* és gyermeke, *Ornstein* *Hedvig* férj. *Kovács* *András*né és gyermeke és *Ornstein* *Béla*, valamint az összes rokonság nevében is fájdalomtelt szívvvel tudatják a legjobb férj, illetve édes apa, gyermek, vő, testvér és sógnak *Ornstein* *László* pénzügyi fogalmazónak folyó év június hó 11-én reggeli 5 órakor, életének 29-ik s boldog házassága 3-ik évében, a Mindenható rendelkezése folytán történt gyászos elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványai ugyan e hó 12-én d. u 4 órakor fogtak *Uriutca* 697. számú háznál a róm kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni és az olasz-i

közsirkertbe örök nyugalomra tételni. Az engesztelő szent mise-áldozat ugyan e hó 13-án d. e. 10 órakor fog az olasz-i plebánia-templomban az Egek Urának bemutatni. Mely végtiszteségtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1900. június 11. Béke poraira!

* **Munkácsyné nyugdíja.** A lapoknak ama hírére, hogy a miniszter évi nyugdíjat szándékozik megállapítani a nemzet elhalt nagy művésze özvegyének, *Munkácsyné* a következő sorokat intézte *Zsilinszky* *Mihály* államtitkárhoz, ki neki rokona:

„Mélyen meg vagyok hatva a nemes szándék által, de nem vagyok abban a helyzetben, hogy megboldogult férjem, a nagy mester iránt tanúsított nagyrabecsülésnek ezt az újabb bizonyágát igénybe vegyem. Sem ő, sem én erre soha semmiféle igényt nem tartottunk. Kérem ezt az általam oly nagyra becsült magyar közönségnek becses tudomására hozni.”

Művészetünk érdekében mindenesetre örvendetes, hogy egy festőművész özvegye nem szorul rá az állam támogatására.

* **Dráguló anyakönyvi felügyelők.** Az anyakönyvi felügyelők nevében ma egy négytagú deputáció tisztelegte a képviselőház miniszteri szobájában *Szell* *Kálmán*nál, mint belügyminiszternél. *Csillaghy* anyakönyvi főfelügyelő intézett beszédet *Szell*hez, arra kérvén őt, hogy emeltesse föl az anyakönyvi felügyelők fizetését, mint hogy azoknál, a kik kötelességüket hiven akarják teljesíteni, az utazási költség oly sokra megy, hogy erre az általánuk nem elegendő s így fizetésük egy tetemes részét kénytelenek utazásaikra elkölteni. *Szell* *Kálmán* azt felelte, hogy teljes elismeréssel van az anyakönyvi felügyelők működése iránt és hogy minden lehető meg fog tenni helyzetük javítására.

* **Veres Sándor daltársulata.** A »Bazár« vendéglő kerti helyiségében esténként nagy élvezetet nyújt *Veres* magyar daltársulata. A társulat már csak néhány estén tart előadást s ne mulasztuk el a kitünő magyar dalokat meghallgatni. Pártoljuk a magyar nótát!

* **Véres bíróválasztás.** Temesvár mellett *Bázoson* véres bíróválasztás volt. Két jelölt hívei összeverekedtek, majd késre mentek. *Lengauer* *György* esküdt 14 szurástól találva holtan rogyott össze. Azonkívül 16 ember kapott többnyire súlyos sebeket. A harcshelyet rengeteg vértócsa jelölte. A verekezés kezdőt elfogták.

* **Eltűnt cseled.** *Leitner* *Márton* *Kossuth*-utcai kereskedő tegnap panaszt tett a nagyváradai rendőrségen, hogy cselédjé, aki vasárnap reggel elment, mindeztideig baza nem tért. *Leitner* előadása szerint vasárnap reggel egyik vetélytársnőjével veszekedett és tettelegességre is került a dolog, mire a szomszédok azt megakadályozták. Erre a felindult lány berohant a lakására és magához véve valamit, elment. A szomszédok állítása szerint revolvert láttak a kezében. A kapujában csak annyit mondott: »Ha ma bosszút nem állok, akkor soha!« — s nagy sietséggel eltávozott. Azt hiszik, hogy öngyilkos lett.

Életunt nagyváradai honvédhadnagy.

— Saját tudósítónktól. —

A csillogó egyenruha nem tudta vele fedtetni, hogy súlyos beteg. Sőt ha egyenruhájára tekintett, mindig az jutott eszébe, hogy fog megfelelni a kötelességeknek, melyeket a tiszti kardbojt megkíván tőle. Főlemelte hát a töltött szolgálati revolvert s egy golyóval véget vetett aggodalmainak és életének.

Ez *Kapa* *Elek* honvédhadnagy öngyilkosságának a rövid története.

*Boros-Jenő*n szolgált, a 4. honvéd gyalogezred 3. zászlóaljában. Az ezredtörzs Nagyvá-

radon van, itt lakik az öngyilkos édesatyja is: *Kapa* *Pál* nyugalmazott erdész, hozzánk tartozott tehát mindenképen. A közös hadseregben kezdte meg a hadi pályát, mint tiszt-helyettes átlépett a honvédséghez s csak nemrég nevezték ki hadnagygyá. Jó módu, ügyes katonatiszt volt, a kit egész *Boros-Jenő* kedvelt.

Egy darab idő óta betegeskedett *Kapa* *Elek*; több-kevesebb napra szabadságot kellett kérnie nem egyszer s most is már hosszabb idő óta fel volt mentve a szolgálattól, úgy, hogy az ebédet is rendszeren hazavitette őz. *Scheer* *Sámuel*né től bérelt lakására. Déli 12 óráig nem kereste soha senki, innen magyarázható meg, hogy most sem vettek észre az öngyilkosságot, csak ebéd idején.

Délelőtt 9 óra tájban szokatlan zajt hallottak a házbeliék a hadnagy lakásából, mintha valami tompa zuhanás történt volna, de nem sokat törődtek vele. Csak mikor a tiszt szolga nem tudott behatolni a szobába, lettek a lakók is figyelmesek. A szolga a kaszárnyába futott s csakhamar visszatért *Boros* *Béla* ezredorvossal. Mivel pedig az ő dörömbölése is hiábavaló volt, jelentést tett *Filippovics* *Sándor* őrnagy zászlóaljparancsnoknak, a ki aztán feltörette az ajtót.

Rémes látvány tárult a belépők elé. Vérben fektűt ágyn a hadnagy s mint a körülmények világosan mutatták, előbb borotvával elmeszette az ereit, aztán revolverrel a szájába lött. A golyó egész agyvelejét összeroncsoolta.

Az öngyilkos hadnagy levelet hagyott hátra. Temetése felboncolás után ma lesz.

IRODALOM.

Magyar honleányoknak vizsgálati és egyéb alkalmi ajándékul nem ajánlhatjuk eléggé *Wetzel* *X. Fer.* *Vezetőnk az élet útján* című jeles munkáját amely *Kubinyi* *Viktor* fordításában a következő tartalommal megjelent: A legszebb ékszer — Légy takarékos — Vigyázz egészségedre — Szent legyen előtted Isten negyedik parancsa. — A lakadalmas ruháról. — Légy hű a kicsinyben. — Zárszó. — A mű két-féle csinos kiállításban jelent meg. 80 fillér az egyik, a díszesebb selyem utánzat borítékban egy korona. Megrendelhető: Oktató Népkönyvtár szerkesztőségében *Budapest, VII. Csömöri-út 32 sz. alatt.*

»**Anyósok könyve.**« Ily című humorisztikus, illusztrált munka kerül ki *Sirisaka* *Andor* tollából. A 12 és fél ivre terjedő füzött példány ára 2 korona, diszpéldány 4 kor. Megrendelhető: *Sirisaka* *Andor* *Bogdása*. (Barynam.) ezimen.

»**Kiskereskedők Lapja**« címmel új lap indul meg f. hó 20-án Nagyváradon. Az új lap célja: a kiskereskedők érdekeinek képviselése minden tekintetben s e törekvésében a Nagyváradon létező »*Nagyváradai és Bihar-megyei Kiskereskedők Társulata*«-val együtt, mely társulat egyuttal a lap kiadója is, igyekezni fog a kiskereskedők sérelmeit orvosolni, jogos kívánságait megvalósítani s őket a szükséges tudnivalókról tájékoztatni. A lap egyelőre havonként egyszer jelenik meg dr. *Adorján* *Ármin* ügyvéd, a társulat titkárnak szerkesztésében, kit több jeles erő támogat. A lap ára igen csekély, társulati tagok részére 1 kor. 20 fillér, nem tagok részére 2 korona. Kiskereskedők bizonyára szívesen fogadják a hézagpótló közlönyt.

TANUGY.

Vizsgálatok a községi leányiskolák IV. osztályaiban. A községi iskolaszékeknek f. évi május hó 17-én tartott üléséből a községi elemi leányiskolák *negyedik* osztályaiban az évfolyamvizsgálatok határidejét

1. az alszói leányiskola IV. osztályára nézve a f. évi június hó 18-ik,

2. az újvárosi leányiskola IV. osztályára nézve a f. évi június hó 19-ik- és

3. a váraljai leányiskola IV. osztályára nézve a f. évi június hó 20-ik napjait azzal tűzöm ki, hogy a vizsgálatok az illető iskolai helyiségekben, a jelzett napokon mindenkor délelőtti 8 órakor fognak megkezdeni.

Erről az érdekelt szülőket, gyámokat és tanügybarátokat tisztelettel értesítem.

Nagyvárad 1900 június hó 11-én.

Ragány János,
elnök.

Vizsgálatok a községi polgári leányiskolában. A vizsgáló bizottsági Elnökség megbízásából és annak nevében van szerencsém a nagyérdemű közönség tudomására hozni, hogy a helybeli *községi polgári leányiskolában* a nyilvános vizsgálatok folyó hó 18-án azaz hétfőn az I., 19-én kedden a II., 20-án szerdán a III. és 21-én csütörtökön a IV. osztályban tartatnak meg, még pedig minden osztályban délelőtt 8—10-ig a mennyiség- és természettudományi szakcsoportból, 10—12-ig a nyelvtani és történelmi szakcsoportból.

A vizsgálat tartama alatt a kézimunkák kilesznek állítva.

A tisztelt szülőket és tanügybarátokat tisztelettel meghívja.

Nagyváradon, 1900. június 10-én.

Az igazgatóság.

ZENE ÉS MŰVESZET.

Enek- és zene-vizsga az ev. ref. leánynevelő intézetben.

Vasárnap délután ment végbe nagy közönség jelenlétében a református internátus növendékeinek zene-vizsgálója. Az intézet mesternője — Tucsek Ferenczné urhölgy vezette egész éven át úgy az ének, mint a zongora szakon az összes növendékeket s a szépen sikerült vizsgálat dicséretes buzgalmáról tanuskodik úgy előnyösen ismert tehetséges, kitűnő énekmesternőjüknek, mint szorgalmas növendékeinek. Különösen az énekkarokról kell kiváltképen dicsérőleg megemlékeznünk, amelyekben a szóló részletek is sikerülten voltak előadva: azonban az összkar szép, határozott, precízitása a korrekt összhang, az egyes hangcsoportok hibátlansága és tisztasága, igazán megleptek bennünket; kezdő énekes leánykától hallva ilyen előadást.

Az Erney — Tavasz ébredése című — daljátékban sikerült szóló részleteket énekeltek: Szabó Irén (rózsa.) *Kopasz* Vilma (tavasz.) Szondy Izabella (liliom) és Plösz Mariska (ibolya.)

Major Gyula — Est című — női terzettjében igen szépen érvényesült a Szabó Irén tiszta magas szopránja, ugyszintén *Kopasz* Vilma csengő erőteljes II-ik szopránja és a Szondy Izabella szépen simuló éneke (III-ik hang.) Ezenkívül *Kopasz* Vilma egy szép balladát, (Gaál F. Zug a tenger.) Szabó Irén (Baitz I. dallamos keringőjét és végül *Sütő* Gizella a legbátrabban a legcsekélyebb elfogulatlanság nélkül nagyon kedvesen énekelte szép új Dankó dalokat. Terjedelmes kellemes, csengő, erős mezzó-szopránja van, amely igen hálás anyag a kiképezésre. Pompásan előadott magyar dalait megismételtették.

Zongorán: Takáts Irén (Valse Chopin op. 69.), Falussy Jolán (Charles Thern op. 10.), Miskolczi Ilonka (Viktor Félix op. 2.), Szabó Irén (Mattei — Grande valse de koncert.), Szondy J. (Valse Chopin op. 69.), Csengery

Irma (Husarenritt) és Makay E. (Albumblatt Beethoven) — játszták. Legjobb játékos az intézetnek kétségkívül Szabó Irén; Szondy Izabella pedig helyes színezése és phrazirozása által tűnt ki különösen.

Czimbalmom igen csinosan és folyékonyan játszott a szép kis rokonszenves Gyenge Erzsike, szintén magyar dalokat játszott czimbalmom Oláh Mariska.

Végezetül a közönséggel együtt a növendékek is megjelenezték szeretett mesternőjüket Tucsek Ferenczné urnót, nemkülönben az intézet ifju igazgatóját, Gyarmathy Camilla urhölgyet.

MULATSÁG.

A Kath. Kör júniálisa. A nagyváradai Kath. Kör ma tartja nyári mulatságát a *Püspökfürdőben*. Fényes mulatság lesz ez s az ideai nyári mulatságok között a legsikerültebbnek ígérkezik. A derék rendezőség Gyenge Béla élén régóta buzgálkodik, hogy minél nagyobb szabású szórakozást nyújtson a vendégeknek. Az egész környéken nagy az érdeklődés és a város és megye szép leányai ugyancsak készülnének erre a fényes mulatságra. S hogy jól fognak mulatni, erre garancia maga a derék rendező-gárda. Indulás délután 4 óra 35 perczkor leszen a nagy-állomásról és 4 óra 21 perczkor a Nagy-piaczról; visszamenet a rendezőség gondoskodott különvonatról, mely éjjel 2 óra ótán indul a Püspök-fürdőből a nagy-állomásra. Figyelmeztetjük a közönséget, hogy a pályaudvaron váltott *retour*-jegyek a külön vonatra is érvényesek. Ellenben a Nagy-piaczon váltott *retour*-jegyek a különvonatra érvénytelenek.

REGÉNY-CSARNOK.

Nem bánta meg.

Irta: Stella.

4.
Bartáné eléje állt — azonnal kész leszek — mondta — kérem csak egy perczig legyen még türelemmel. Nekem igen is van férjhez adandó lányom, nem a sajátom ugyan, de jobban nem szerethetném ha az volna is. Annáról beszélek, a nevelőnőnkéről, a kinél derekabb feleséget Ön sohasem fog kapni.

Fodor hangos hahotával felelt a szavakra.

— Most üti ki magát a szeg a zsákból, az a szives fogadtatás tehát csupán azért lett színre hozva nap-nap után, hogy ezt a csuf vén leányt, akit már nem használhatnak semmire, s a kit még sem lehet tovább küldeni anynyi évi hűséges szolgálat után — a nyakamba varrják. Igen sajnálom asszonyom, de nem állhatok rendelkezésére. Keressen más balekot. Vol szerencsém!

— Csak lesz, uram, hanem hát nem addig van. Ön azt a leányt hirbe hozta, ha tehát egy csepp lelkiismerete van, nem fogja őt hoppon hagyni.

— Én hirbe hoztam? De ki meri azt mondani? Még ilyet! Soh' se is foglalkoztam szegénnyel. Soha eszembe sem jutott.

— De az embereknek annál inkább, a város nem beszél egyébről és méltán, mert végre is mit gondolhatnak, ki más kedvéért jár Fodor anyit Bartáékhoz. A leányok még gyermekek, az asszonyról nem tételeznek fel olyant, hogy annak a kedvéért oda járjon valaki, no ne is merje azt senki, mert Barta ilyen tekintetben nem ismer tréfát.

— De asszonyom . . .

— Igen barátom, így áll a dolog. Az egész világ azt hiszi, hogy ön Annát elveszi, ő maga is remél. Ha önben jellem van, a miről meg vagyok győződve, úgy nem fogja a szegény leány ebbeli hitét elrabolni, nem fogja őt odavetni az emberek rosszakaratu gunyjának, mendedmondájának.

(Folyt. köv.)

A boxerek lázadása.

Tiencin, jun. 10. A Hansa és Hertha német czirkálóhajók legénysége Takuba érkezett, ide pedig 50 főnyi angol és 30 főnyi orosz csapat érkezett. Pekingi jelentések szerint ott a helyzet nagyon válságos. Segédcsapatok kiküldése sürgősen szükségesnek látszik. Nics tábornok azt a parancsot kapta, hogy védelmezze meg a vasutat és ha lehet, kergesse szét erőszak nélkül a boxereket. A tábornokot komolyan megrótták fölkelők megölése miatt; 1500 embere visszatért Lutaiba, a többiek követni fogják őket. Csili alkirály, arra kérte a császári udvart, hogy az idegen hatalmasságoknak engedjék meg a vasut használatát, mert különben komoly zavargások kitörése elkerülhetetlen volna. A boxerek mozgalma Sarszi tartományban is terjed. Jangtumon túl állítólag 1000 boxer van utban azzal a szándékkal, hogy vagy bekerítik Nics tábornokot, vagy ide vonulnak. Hir szerint Nics tábornok csapatainak egy része Jangtumon túl harciba keveredett a boxerekkel. Egy kínai ember, a ki Macsiopuból gyalog érkezett ide, azt jelenti, hogy a vasut Huanghutól Lofáig körülbelül 33 mértföldnyire teljesen el van pusztítva. Pénteken éjjel 111 francia tengerészkatona érkezett ide egy ágyuval.

Tiencin, június 11. Az első vonattal, a mely Pekingbe indult 650 főnyi angol katonaság utazott oda Fremantle vezetése alatt, továbbá 100 amerikai, 40 olasz és 25 osztrák-magyar katona. A csapatok egy Fotchkis-ágyut és néhány más ágyut vittek magukkal. Egy másik vonat 600 főnyi orosz, angol, japán és francia katonaságot vitt Pekingbe.

Róma, június 11. (Saját tud. táv.) A tengerészeti miniszterium megczáfolja azt a híresztelést, hogy a Colombo és Vesuvio hadihajókat Kinába küldték.

London, június 11. (Saját tud. táv.) A Daily Express jelenti Sanghaiból tegnapi kelettel: A tiencin—pekingi vasuti vonalat idegen katonák állítják helyre páncélosvonatokra fölszerelt ágyuk védelme alatt. A mint evvel a munkával elkészülnek, 10,000 főnyi mindenféle nemzetiségű katonaságot küldenek ki Peking megszállására. Egy kozákcsapat tegnap földérintő szolgálatra ment Tiencin környékére, miközben néhány ezer benzülött, puskákkal, lándzsákkal és kardokkal fölfegyverkezve, rájuk támadt. A kozákok a támadókra lőttek és néhányat megöltek közülök. Egy orosz hadnagy megsebesült. A zavargások már Niucsvangra is kiterjedtek, a hol az üzemforgalom pang.

Peking, június 11. A kínai katonák az utcán megverték a belga követség titkárait. A missió házát felgyújtották, melyben vagy *negyven* keresztény benne égett.

London, június 11. (Saját tudósítónk távirata.) Londonban óriási szenzációt keltett az a hir, hogy több hatalom hozzájárulásával Oroszország 6000 katonát tart *Portarturban*, mely csapat rögtön indul, mihelyt az orosz követ jelzi.

London, június 11. (Saját tudósítónk távirata.) Még nagyobb izgalmat keltett

azon délutáni távirat, mely szerint Tien-cinben 4000 katona partra szállt és Peking felé tart. Bizonyosra veszik, hogy az oroszok délután bevonulnak a városba.

TAVIRATOK

Zalka püspök beteg.

Győr, jun. 11. (Saját tud. táv.) Zalka János győri püspök egészségi állapota rosszabbodik. Szombaton újra szélütés érte s vasárnap még súlyosabb lett a betegsége. — Ma délelőtt már oly nagybeteg lett, hogy *állapota válságos*.

Wlassics a flumei püspökségért.

Budapest, jun. 11. (Saját tud. táv.) Mint budapesti tudósítónk telegrafálja, Wlassics miniszter a flumei esetből kifolyólag tárgyalást kezdett a primási udvarral s azt akarja keresztül vinni, hogy Fiume vagy önálló püspökséget kapjon, vagy pedig valamely magyar püspökséghez csatoltassék. — Fiumében különben általános az a hír, hogy Kukanich plebános Maurovich zenggi püspöktől kapta az utasítást.

A pozsonyi ker. kamara elnöke meghalt.

Pozsony, június 11. (Saj. tud. táv.) A pozsonyi kereskedelmi- és iparkamara elnöke, Mihályi T. E. királyi tanácsos tegnap éjjel szívroham következtében meghalt. Mihályi 60 éves, egészséges ember volt. Halála városzerte igaz részvétet kelt, mert 16 éven át nagy tapintattal vezette a kamara ügyeit és előkelő szerepet játszott a város közéletében.

Nagy sztrájk St. Louisban.

St. Louis, jun. 11. A vasúti alkalmazottak sztrájkjának kitörése óta tegnap este kísérelték meg először a sötétség baálltával az üzem újrafelvételét, a mi komoly zavargásokra adott okot. A kocsikat téglákkal és kövekkel dobálták meg. Két kocsit dinamitbomrákkal pusztítottak el. Egyelőrenincs kilátás a sztrájk megszűnésére. A sztrájkból kifolyólag eddig már hét ember vesztette életét és sokan megsebesültek, a kereskedővilágnak pedig körülbelül 20 millió dollárnyi kárt okozott már a sztrájk.

Bolgár ujonczok felesketése.

Szófia, június 11. Tegnap eskették föl az egész helyőrség ujonczait. Ferdinánd fejedelem maga is ott volt és beszédet mondott, a melyben lelkiükre kötötte az ujonczoknak a zászlóeskü fontosságát és a katonáknak a trón és a haza iránt való kötelelességeit.

Az olasz király utazása.

Páris, jun. 10. (Saját tudósítónk táv.) A Figaro jelentése szerint Umberto olasz király a nápolyi herceg kíséretében július elsején Párisba utazik, a hol körülbelül nyolcz napot fog tölteni.

Loubet beszéde.

Páris, június 11. (Saját tud. táv.) Loubet elnök a mutualisták nemzetközi kongresszusának tegnapi záróülésén beszédet mondott a melyben rámutatott a kölcsönösség eszméjének haladására és a mutualisták legfontosabb

határozatainak a testvériség megvalósítását, a személyes inicziativa felbátorítását és társadalmi béke helyreállítását mondta. Az elnök beszédét nagy tetszéssel hallgatták.

Buller előnyomulása.

London, jun. 11. (Saját tud. táv.) A Reuter-ügynökség jelenti Ganspleiből: Buller tábornok hadereje elindult északra felé és Transzvál és Oranje határán ütött tábort. Nyolcz mértföldet mentek, mire ellentállásra bukkantak. Mikor azonban az angolok nehéz tüzérsége akcióba lépett, a búrok visszavonultak. Később a Gansplei előtt emelkedő hegyháton ismét ellentálltak a búrok.

Az antiszemita tüntetések.

Konitz, jun. 11. (Saj. tud. táv.) Vasárnap délelőtt újabb rendzavarások fordultak elő. A rendőrség és a csendőrség tehetetlenek bizonyultak a zavargókkal szemben. Délután lerombolták a zsinagógát. Wehn rendőrbiztost megtámadták és menekülnie kellett. Este a graudenzi gyalogezrednek egy százada érkezett ide, a mely a tüntetőket szétzavarta. A hatóság kihirdette a statáriumot.

A francia vezérkarból.

Páris, jun. 10. (Saját tudósítónk távirata. Éjjél.) A Havas-ügynökség jelenti: Delanne vezérkari főnök lemondásának hírére vonatkozólag lehetetlen volt az esti órákban információt szerezni a hadügyminiszteriumban, mert a hadügyminiszterium irodái zárva voltak. Andrée hadügyminiszter délelőtt 11 órakor beszélgetett Waldeck-Rousseau miniszterelnökkel, de ez a beszélgetés, úgy mondják, semmiféle összeköttetésben nem áll a vezérkari főnök lemondásának a hírével.

Páris, jun. 11. (Saját tudósítónk távir.) A Figaro megerősíti Delanne vezérkari főnök lemondásának a híret és azt mondja, hogy ebben az ügyben valószínűleg meg fogják interpellálni a kormányt a kamarában.

Páris, jun. 11. (Saját tudósítónk távir.) A Gaulois szerint a legfőbb haditanács alelnöke, Jaumont tábornok közte és a hadügyminiszter között támadt nézeteltérések miatt fölmentését kérte. Utódjául állítólag Brugère tábornokot, Páris katonai kormányzóját szemelték ki.

A római választások.

Róma, jun. 11. (Saját tudósítónk távir.) Ma 39 pótválasztás volt a kamara számára, a melyek közül eddig 25-nek az eredménye ismeretes.

retes. Megválasztottak 20 alkotmányhű jelöltet, köztük nyolcz alkotmányhű ellenzékit, továbbá öt szélsőbaloldali jelöltet. Turinban a szocialista jelölt a kormánypart jelöltjével szemben megbukott.

Róma, jun. 11. (Saját tudósítónk távir.)

Eddig 36 választásnak az eredménye ismeretes. Megválasztottak 29 alkotmányhű jelöltet, köztük 9 ellenzékit, továbbá 7 szélsőbaloldali jelöltet.

KÖZGAZDASÁG.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, június 11.

Osztrák hitel	—	—	—	—	—	—	—	—	—	706.25
Magyar hitel	—	—	—	—	—	—	—	—	—	715.—
Allamvasut	—	—	—	—	—	—	—	—	—	662.50
Rimamurányi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	658.—
Magyar jelzálog	—	—	—	—	—	—	—	—	—	447.—
Salgótarjáni	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Határidők.

Budapest, június 11.

Buza októberre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7.92
Buza júniusra	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7.23
Uj tengeri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5.72
Rozs okt.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6.96
Zab okt.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5.09
Káposzta, repce, aug.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. június 11-én.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	—	—	—	—	—	96.75
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	—	—	—	—	—	91.35
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4/10%	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100.50
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2/10%	—	—	—	—	—	—	—	—	—	99.60
Magyar keletvasúti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	—	—	—	—	—	97.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	—	—	—	—	—	92.10
Italmérségi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	—	—	—	—	—	98.25
Horváth-szlavón földtehermentesítési kötvény	—	—	—	—	—	—	—	—	—	92.50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	—	—	—	—	—	158.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	—	—	—	—	—	—	—	—	—	188.75
Osztrák járdék papirban	—	—	—	—	—	—	—	—	—	97.65
Osztrák járdék ezüstben	—	—	—	—	—	—	—	—	—	97.50
Osztrák járdék aranyban	—	—	—	—	—	—	—	—	—	96.50
Osztrák korona járdék	—	—	—	—	—	—	—	—	—	97.—
Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	—	—	—	—	—	124.50
Osztrák magyar bankrészevény	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17.55
Magyar hitelbankrészevény	—	—	—	—	—	—	—	—	—	714.50
Osztrák hitelintézet részevény	—	—	—	—	—	—	—	—	—	708.75
Párisi vista	—	—	—	—	—	—	—	—	—	96.85
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19.27
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	—	—	—	—	—	118.40
London vista	—	—	—	—	—	—	—	—	—	242.10
20 márkás arany	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23.69

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

FÜRDŐI MENETREND.

Érvényes 1900. május 1-től.

Nagyvárad — Püspök-fürdő — Félix-fürdő.

	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad ind.	—	730	950	—	†	—	435	—	858	†	—
Vásártér >	545	722	946	*1133	105	235	427	638	850	1118	—
V.-Velence >	602	740	1000	1149	120	301	445	655	915	1135	—
Rontó † >	616	754	1014	1203	133	314	459	708	929	1150	—
Püspök-fürdő >	621	759	1019	1208	138	319	464	713	934	1155	—
Félix-fürdő érk.	635	817	1037	1220	151	332	521	727	951	1209	—

Félix-fürdő — Püspök-fürdő — Nagyvárad.

	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	
Félix-fürdő ind.	637	820	910	1042	*1221	152	335	524	731	849	953	1215
Püspök-fürdő >	623	838	—	1100	1232	203	347	541	743	—	939	—
Rontó >	642	842	916	1104	1236	207	351	545	748	856	1000	1220
V.-Velence >	702	856	930	1117	1249	220	406	600	801	910	1014	1236
Vásártér érk.	717	911	945	1131	104	232	421	615	816	925	1029	1251
Nagyvárad >	—	905	941	1127	—	†	—	608	—	919	1023	†

A *-gal jelölt csak vásár- és ünnepnap közlekedik.

Ezen vonat †) csak szükség szerint, mint különmenet fog közlekedni.

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.